



Adviesraad Sociaal Domein Nieuwegein

Contactpersoon Peter Selten
Andrea de Zeeuw
Telefoon 06-23527686 / 06-50088125
E-mail p.selten@xs4all.nl
a.dezeeuw@nieuwegein.nl

Het College van B&W
Postbus 1
3430 AA NIEUWEGEIN

Datum 1 november 2022
Kenmerk
Onderwerp Advies Beschermd
Wonen

Betreft: advies Beschermd Wonen

Geacht college,

Hierbij ontvangt u het gevraagde advies over het Regioplan U16 Beschermd Wonen en het Uitvoeringsprogramma 2023 -2024 Maatschappelijke Ontwikkeling en Beschermd Wonen.

De nu voorliggende stukken zijn de voorlopige uitkomst van een proces dat al zeven jaar aan de gang is. Vanwege de overheveling van taken vanuit de AWBZ naar de WMO en de WLZ in 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor zowel Beschermd Wonen als de Maatschappelijke Opvang en zij gaan ook de daarvoor beschikbare middelen ontvangen, die nu nog bij een Centrumgemeente (in ons geval Utrecht) berusten. De oorspronkelijke ingangsdatum wordt keer op keer uitgesteld.* Er ligt nu nog alleen een conceptovereenkomst voor Beschermd Wonen, de Maatschappelijke opvang volgt later. En de financiële kaders zijn nog steeds onduidelijk. Hoewel de zorg voor inwoners die nu onder deze regelingen vallen gegarandeerd is, creëert dat toch onzekerheid. En die onzekerheid is nog groter bij (ouders/verzorgers van) inwoners die vanaf 2024 onder de regelingen gaan vallen. Daar maken wij ons zorgen over.

We zijn daarom nogal ambivalent over deze documenten. Aan de ene kant zien we dat er door betrokkenen – bestuurlijke verantwoordelijken, beleidsmedewerkers, sociale teams, medewerkers van zorginstellingen –

* Terwijl dit advies al in de eindredactiefase is, krijgen wij bericht dat 'er nieuwe opties op tafel zijn gekomen' en dat daarom de besluitvorming in de colleges opnieuw is uitgesteld. Wij sturen het toch in deze versie omdat we verwachten dat de aangekondigde wijzigingen niet van dien aard zijn dat ons advies daardoor zal veranderen.

hard gewerkt wordt om deze ingewikkelde operatie uit te voeren. Daarvoor zijn wij erkentelijk. Belangrijk is ook dat we kunnen constateren dat door deze beweging gemeenten zich daadwerkelijk verantwoordelijk zijn gaan voelen voor deze categorie inwoners. Er zijn allerlei initiatieven ontplooid die erop gericht zijn Beschermd Wonen daadwerkelijk vorm te geven met ondersteuning in de lokale omgeving. Dat is winst. Tegelijkertijd zien we ook dat het bestuurlijk en financieel kader daarbij achterloopt. De partijen zijn nog steeds met elkaar in overleg zijn en veel is nog niet uitgewerkt. Dat geldt zowel voor het financiële en bestuurlijke deel als voor de uitvoering van de zorg voor onze inwoners. Met name in het Concept-Uitvoeringsprogramma staan nog steeds veel actiepunten die in feite neerkomen op het 'organiseren van informatieverzameling', het 'starten van leerprocessen' en – als toppunt – het 'organiseren van het beschikbaar stellen van sturingsinformatie' (p. 9). We hadden gehoopt dat u en uw collega's in de andere U-16-gemeenten inmiddels verder zouden zijn. Maar blijkbaar is het proces zo ingewikkeld, dat dat niet haalbaar is.

Het verloopt dus erg traag en daarom kunnen wij in dit advies ook veel van wat wij in ons advies over de eerste aanzet tot de regionale koers in 2017 schreven herhalen. (Zie bijlage) Sterker nog: de twijfels die wij toen uitten zijn er door de nu voorliggende stukken niet minder op geworden. Zo vragen wij ons bijvoorbeeld af of de betrokken inwoners zelf wel bij al deze plannenmakerij betrokken zijn? Wij zien daar in de documenten niets van terug. Wat we ook niet terugzien is een verwerking van de ervaringen met pilots, experimenten en andere initiatieven die in de afgelopen jaren al ondernomen zijn om het meer zelfstandig (beschermd) wonen met (intensieve) begeleiding dicht bij huis vorm te geven.

Twijfels hebben wij ook nog steeds bij een overschatting van de eigen kracht van de betrokken inwoners, maar ook van de omgeving die die steun moet geven. Het Uitvoeringsprogramma is wat dat betreft erg optimistisch getoonzet. In sommige bronnen over dit onderwerp wordt bijvoorbeeld gesteld dat beschermd verblijf voor veel personen een permanent karakter heeft. Zij komen dan in aanmerking voor uit de WLZ gefinancierde zorg. Van de consequenties daarvan, zowel financieel als wat betreft de zorgvoorziening, lezen wij weinig terug.

Zoals al eerder gezegd: de adviesraad steunt de beweging die met deze voorstellen in gang wordt gezet naar passende huisvesting, zorg en ondersteuning op die plek waar mensen zich het meeste thuis voelen. Om dat goed georganiseerd te krijgen, is nogal wat nodig. In het vervolg van dit advies willen wij daarom een aantal punten aanstippen die naar onze mening daarvoor noodzakelijk zijn.

1) Woonplaatsbeginsel

Kern van de voorstellen is dat vanaf 2024 de lokale gemeente verantwoordelijk is voor een passend niveau aan lokale voorzieningen voor inwoners die geïndiceerd zijn voor beschermd thuis. Dat roept risico's op als gemeenten van elkaar gaan verschillen in indicatiestelling en toewijzing en uitvoering van zorg. Als bijvoorbeeld geen passend verblijf beschikbaar is voor een inwoners in de eigen gemeente, is dan passende woonruimte beschikbaar in een naburige gemeente? En wie is dan verantwoordelijk? Het sociaal team in de oorspronkelijke, dan wel de nieuwe woon- en verblijfplaats? En wat gebeurt er bij herindicatie? Stel: de persoon in kwestie kan doorstromen naar beschermd thuis: is dan woonruimte beschikbaar in de oorspronkelijke woonplaats en neemt het sociaal team van die woonplaats de indicatie en toewijzing van zorg (uren aan begeleiding) over? Tot elke prijs moet voorkomen worden dat deze inwoners terecht komen in een mallemolen van procedures en instanties die eigen regels en normen hanteren.

Als we de voorstellen lezen zijn we hier niet helemaal gerust op: zo wordt bijvoorbeeld gezegd dat elke gemeente werkt aan de invulling van een basisset. Maar betekent dit ook dat alle gemeenten dezelfde basisset hanteren?

2) Sociaal team (Geynwijs)

Geynwijs krijgt in de toekomst een belangrijke rol bij de indicatiestelling en toewijzing van voorzieningen. Dit vraagt van de wijkteams extra capaciteit en kennis. Wij lezen – op blz. 8 – dat er berekeningen gemaakt zijn over de inzet die nodig is om deze nieuwe taak te laten landen in het lokale team. Wij verwachten dat die realistisch zijn en dat Geynwijs in staat zal zijn de gevraagde inzet op hoog kwalitatief niveau te kunnen leveren.

3) Integraal werken

Het betreft hier inwoners die in veel gevallen met meerdere instanties te maken hebben; naast begeleiding bij wonen, bijvoorbeeld ook inkomensvoorzieningen, jeugdhulp, etc. Bovendien maken deze cliënten zelf een ontwikkeling door: zij worden ouder, hun hulpvraag verandert met de tijd en de veranderende leefomstandigheden. Omdat het – per gemeente – slechts om een relatief kleine groep inwoners gaat, biedt dit een uitgelezen kans om vanuit de cliënt integraal en levensloopgericht te werken. Stel een casusregisseur aan die met de cliënt samen ervoor zorgt dat al deze voorzieningen soepel op elkaar zijn afgestemd en dat tijdig wordt ingespeeld op nieuw te verwachten, vaak voorspelbare, situaties. Zorg er voor dat herindicaties met zo weinig mogelijk bureaucratische en administratieve rompslomp geregeld worden. Draag er ook zorg voor dat

de eventuele overgang van een voorziening vanuit de WMO naar een vanuit de WLZ (en vice versa) zonder obstakels verloopt.

4) Woonruimte

Het beoogde beleid veronderstelt dat woonruimte beschikbaar is voor deze groep inwoners. Wij realiseren ons terdege dat dat op de huidige woningmarkt, waar verschillende groepen in urgentie met elkaar concurreren, niet gemakkelijk is. Maar doe daar dan dus ook niet gemakkelijk over in de beleidsstukken. In de concept-regiovisie wordt bijvoorbeeld alleen maar aangestipt dat de realisatie van voldoende woonplekken binnen alle U16 gemeenten prioriteit heeft, en in het concept-uitvoeringsplan worden als mijlpalen voor de komende twee jaar alleen een inventarisatie van de behoefte en het maken van afspraken over de verdeling over de gemeenten genoemd. Dat is op zijn zachtst gezegd weinig ambitieus en had wat ons betreft de afgelopen vijf jaar al lang gebeurd moeten zijn. Benoem dit dus expliciet als uitdaging. Houd er bij het vinden van woonruimte ook rekening mee dat de verschillen tussen en behoeftes van inwoners die in aanmerking komen voor (de diverse vormen van) Beschermd Wonen groot kunnen zijn. Een jongere met ASS vraagt om een andere omgeving/heeft een andere hulpvraag dan een oudere met een psychiatrische problematiek. In het kader daarvan zouden wij graag bij punt 2.4 van het Uitvoeringsplan (Woonplekken) opgenomen zien dat private bewonersinitiatieven actief ondersteund worden.

Overigens willen we hierbij wel aantekenen dat in de gemeente Nieuwegein de afgelopen jaren al de nodige mooie woonruimtes zijn gerealiseerd in bijvoorbeeld Meanderpark en Kamers met Kansen (Luifelstede). Er zijn dus al alternatieve woonvormen en een voorlopige evaluatie daarvan had in deze plannen niet misstaan.

5) Financiën

De beide conceptnota's bevatten uitvoerige beschrijvingen van de afspraken, verdeelsleutels en verdeelmomenten van de beschikbare financiële middelen. Zo zien we dat de middelen fasegewijs overgedragen worden van de Centrumgemeente naar de lokale gemeente. Wij adviseren u erop te letten dat middelen die nodig zijn om cliënten in Nieuwegein goede woonruimte en begeleiding te kunnen geven beschikbaar zijn, dan wel voldoende overgeheveld worden vanuit het budget van de Centrumgemeente. Hetzelfde geldt voor de beschikbaarheid van ondersteuning door professionals. In de concept-regiovisie staat in dit verband op blz. 9 dat 'schaarste beweging naar voren creëert.' Als dat zou betekenen dat noodzakelijke voorzieningen om strategisch-financiële redenen niet beschikbaar zijn, kunnen wij daar niet mee akkoord gaan.

6) *Betrek inwoners*

We hebben al eerder opgemerkt dat we nergens in de stukken kunnen vinden dat (verwanten van) cliënten betrokken zijn bij het opstellen van deze plannen. Dat is een serieuze omissie. Wij zien met instemming dat (verwanten van) cliënten wel betrokken zullen worden bij het vaststellen van de inhoud van de basisset en dat ook in hoofdstuk 3 van het uitvoeringsplan (Samen Leren en Ontwikkelen) het ophalen en verwerken van cliëntperspectieven genoemd wordt. Wij hechten er enorm waarde aan dat dit nageleefd wordt en zouden graag in de vervolgrapportages zien wat dit heeft opgeleverd. Wij zijn tevens van mening dat ook andere inwoners (als medebewoner, vrijwilliger, of buur) waarvan ondersteuning wordt verwacht bij de verdere uitvoering betrokken moeten blijven. Maak ook daarvan een mijlpaal. En stel vast dat het niet bij een eenmalige vaststelling kan blijven; een cliënt kan door vorderingen mínder of andere begeleiding nodig hebben. Ook het netwerk rond de cliënt kan wijzigen in aantal/mogelijkheden van ondersteuning, waarbij er mogelijk meer professionele begeleidingsbehoefte zou kunnen ontstaan. Ook hier kan een casusregisseur (zie punt 3) een belangrijke rol spelen.

7) *Informatie*

Wij begrijpen dat de nu voorliggende documenten dienen om besluiten te nemen tussen gemeenten op regionaal niveau en daarom noodzakelijkerwijs procesmatig en beleidsmatig zijn opgesteld. Voor de gemiddelde inwoner is het echter lastig om hieruit op te maken wat er precies staat te gebeuren en wat de consequenties zijn als je tot de doelgroep behoort. We zijn blij met de nieuwsbrieven over de voortgang van dit project die al regelmatig verschijnen en die een wat meer uitnodigende redactie hebben. Maar ook deze zullen voor veel leden van de doelgroep nog moeilijk toegankelijk zijn. Maak dus ook werk van begrijpelijke informatie naar de doelgroep.

De Adviesraad Sociaal Domein heeft de afgelopen jaren de ontwikkeling van deze decentralisatie van de Maatschappelijke Opvang en het Beschermd Wonen intensief gevolgd. We dringen aan op snelle, doch zorgvuldige, besluitvorming opdat de onzekerheid, zowel bij de betrokken inwoners als de zorg verlenende partijen, spoedig kan worden weggenomen, opdat het uiteindelijke doel van de hele operatie, zoveel mogelijk zelfstandig wonen in een voor de cliënt veilige omgeving, optimaal gerealiseerd kan worden.

Bladnummer 6/6

Kenmerk Advies Beschermd Wonen

Onderwerp

Wij danken u voor uw adviesaanvraag en zien met belangstelling uit naar uw reactie. Vanzelfsprekend blijven wij hierover graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,
Namens de Adviesraad Sociaal Domein

P.J.H. Selten
voorzitter

Voor deze,

Andrea M. de Zeeuw-Noorderveen
ambtelijk secretaris